

Module 4: Veiligheid en Schoolbinding

Amsterdams Samenwerkingsverband Veiligheid op School (ASVOS):
Arbodienst GG&GD
Centrum voor Nascholing Amsterdam
STEINMETZ Advies & Opleiding
Van Dijk, Van Soomeren en Partners

Deze module maakt onderdeel uit van het instrumentarium voor projecten 'Veiligheid op School', dat door het ASVOS is ontwikkeld in opdracht van de gemeente Amsterdam.

Het ASVOS wordt gevormd door:

- Arbodienst GG&GD
- Centrum voor Nascholing
- STEINMETZ Advies & Opleiding
- Van Dijk, Van Soomeren en Partners

Het ASVOS-instrumentarium 'Veiligheid op School' bestaat uit:

- Module 1: Procesmanagement
- Module 2: Personeelonderzoek
- Module 3: Leerlingenonderzoek
- Module 4: Veiligheid en Schoolbinding
- Module 5: Veiligheid van Schoolgebouw en Schoolomgeving

Het ASVOS-loket is bereikbaar bij:

Arbodienst GG&GD
Nieuwe Achtergracht 100
Postbus 2027
1000 CA AMSTERDAM
telefoon: 020 - 555 54 29
telefax: 020 - 555 54 22

contactpersoon: de heer drs M.S.T.M. Weijers

Colofon:

© Centrum voor Nascholing, Amsterdam, 1996

ontwikkeld door: mevr. drs M. Bosdriesz

in opdracht van: gemeente Amsterdam, dienst SEC/Onderwijs

Auteursrecht:

Deze module is in samenwerking met het ASVOS ontwikkeld door het Centrum voor Nascholing te Amsterdam ten behoeve van projecten 'Veiligheid op School' in de VO/BVE-sector. Voor deze toepassing heeft de gemeente Amsterdam de licentierechten verkregen. Overname van gegevens of toepassing van de module buiten de gemeente Amsterdam is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Centrum voor Nascholing Amsterdam.

Centrum voor Nascholing Amsterdam

TRAJECT VEILIGHEID EN SCHOOLBINDING

TRAJECTBESCHRIJVING, INSTRUMENTEN EN TOELICHTING

Centrum voor Nascholing Amsterdam

in samenwerking met:
van Dijk, van Soomeren & Partners, Amsterdam
Steinmetz, Advies & Opleiding, Amsterdam
ARBO-dienst GG&GD, Amsterdam

1 november 1996

Hogeschool van Amsterdam

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

INHOUD:

Inleiding

- 1) (on)veiligheid en schoolbinding
- 2) belang van het versterken van de schoolbinding
- 3) de theorie achter schoolbinding
- 4) uitgangspunten voor het traject schoolbinding

Het traject schoolbinding

het traject in etappes en stappen:

- 1) beeldvorming
- 2) meningsvorming
- 3) besluitvorming

De instrumenten:

- 1) wegwijzer panelgroep
- 2) vragenlijst schoolbinding
- 3) maatregelen top-tien
- 4) checklist (traject-overzicht)

INLEIDING

(On)veiligheid en schoolbinding:

De school moet een plaats zijn waar iedereen zich veilig kan voelen, zowel leerlingen als personeelsleden. Helaas is dat niet altijd voor iedereen zo.

Te vaak nog komen in en rond de school vormen van onveiligheid voor. Daarbij moet je denken aan pesten, bedreigen, (seksuele) intimidatie, vernieling, diefstal, handtastelijkheden, wapenbezit en bruto geweld.

Als we deze vormen van onveiligheid willen bestrijden en willen werken aan een veilig schoolklimaat vraagt dat een actieve inzet van iedereen. Het vraagt ook om een aanpak die past bij de aard van de school en de mensen die er leren en werken.

Zo'n aanpak betreft de hele schoolontwikkeling; van de inrichting van het schoolgebouw tot en met de gedragscodes en de sfeer in de klas.

Voor sommige vormen van onveiligheid zijn heel concrete maatregelen op het gebied van de inrichting of de organisatie van de school noodzakelijk. Maar voor een fundamentele aanpak van onveiligheid is het belangrijkste het creëren van een gunstig schoolklimaat waarin alle leerlingen en personeelsleden zich kunnen hechten aan de school. Wanneer iedereen zich met de school verbonden voelt is er sprake van een veilige leef- en werkomgeving voor allen. Dit betekent dat het van belang is te werken aan het versterken van de schoolbinding van alle betrokkenen.

Belang van het versterken van de schoolbinding:

Uit onderzoek blijkt dat scholen onderling sterk verschillen in delinquentiegraad. Die grote verschillen kunnen voor een gedeelte worden verklaard uit de omgeving van de school, de grootte van de school, de richting van de school of de sociale- of intellectuele samenstelling van de leerlingbevolking.

Maar buiten deze factoren blijkt één van de belangrijkste verklarende factoren de **schoolcultuur** te zijn. En dan met name de mate waarin de school de leerlingen en personeelsleden aan zich weet te binden.

Een school met een goede, veilige schoolcultuur wordt gekenmerkt door de volgende eigenschappen:

- 1) het leren moet belangrijk worden gevonden en worden beloond
- 2) er moet een warme ambiance bestaan die niemand uitsluit
- 3) het schoolleven moet als ordelijk, inzichtelijk, beheersbaar en billijk worden ervaren
- 4) er moet ruimte zijn voor verantwoordelijkheid en autonomie
- 5) over bijna alles moet zo nodig te praten / te onderhandelen zijn

Je kunt deze eigenschappen opvatten als voorwaarden waaraan een school moet voldoen om leerlingen de kans te geven zich aan de school te binden, aan de docenten en in het algemeen aan zaken waar de school voor staat. Dat geeft ze identificatiemogelijkheden en vermindert de aantrekkelijkheid van gedragingen die tegen de school, de samenleving of andere personen gericht zijn.

Een ongunstige schoolcultuur daarentegen stoot leerlingen die daarvoor kwetsbaar zijn af.

Het werkt zowel psychologische ont-binding (apathie, verzet en delinquentie) in de hand, als feitelijke verwijdering van de school (spijbelen, voortijdig schoolverlaten).

Een goed pedagogisch klimaat echter heeft een gunstige uitwerking op het gedrag van leerlingen. Het vermindert schooluitval en wangedrag en vergroot daarmee de gevoelens van veiligheid op school (subjectieve veiligheid), maar ook de objectieve veiligheid.

Dit is een omvattende opgave, die veel aspecten van de schoolorganisatie, communicatie en instelling van alle betrokkenen insluit. Maar dit proces van werken aan vergroting van de veiligheid en schoolbinding levert dan meteen ook een belangrijke bijdrage aan de vergroting van de onderwijskwaliteit als geheel. Kwaliteitszorgbeleid en veiligheidsbeleid liggen hier geheel in elkaars verlengde.

De theorie achter schoolbinding:

Die ideeën over het belang van schoolbinding komen uit de hoek van de sociale bindings- of sociale controletheorie. Deze uit de criminologie afkomstige theorie werd voor het eerst geformuleerd door Travis Hirschi in 1957. Hij gaat er vanuit dat in principe iedereen crimineel gedrag zou willen of kunnen plegen. De meeste mensen doen dit echter niet. De persoonlijke en maatschappelijke banden die mensen hebben weerhouden hen hiervan. Sociale binding houdt een positieve gerichtheid in op personen, groepen of een institutie. De angst om die binding te verliezen leidt tot interne controle en de bereidheid om zich te onderwerpen aan externe controle, wat mensen weerhoudt van normoverschrijdend gedrag.

In die binding worden 4 elementen onderscheiden:

- 1) gehechtheid (waarde hechten aan verwachtingen en oordelen van anderen)
- 2) betrokkenheid (kans op verlies van positie, status en sociale relaties)
- 3) gebondenheid (ondernemen van activiteiten, bezig zijn in het conventionele vlak)
- 4) overtuiging / normbesef (geloof in de regels van de samenleving)

Bij een sterke binding is men geneigd zich te voegen naar de regels van de samenleving. Men laat zich weerhouden van crimineel gedrag door de kans afgewezen te worden door de ouder(s), leerkracht(en), werkgever, e.d. Bij een zwakke binding is de kans op crimineel gedrag groter, doordat men minder te verliezen heeft.

Inmiddels zijn door criminologen en pedagogen factoren onderscheiden en deels ook onderzocht die in deze schoolbinding een cruciale rol lijken te spelen. Het gaat hier om vrij grove rubrieken. In de checklist (instrument 4) zijn deze rubrieken uitgewerkt naar concrete kenmerken van schoolbinding.

Uitgangspunten van het traject schoolbinding:

Het traject dat door ons is uitgezet rond de schoolbinding sluit aan op de module "Veilig in school" van de ARBO-dienst van de GG&GD Amsterdam. Vanuit de daarin geïnventariseerde incidenten en de daarin verzamelde basisinformatie met betrekking tot schoolbinding start het traject Schoolbinding, dat er in grote lijnen als volgt uitziet.

Allereerst wordt de situatie op school met betrekking tot aspecten die cruciaal zijn voor de schoolbinding in beeld gebracht. Vervolgens wordt gezocht naar de sterke en zwakke punten daarbinnen, de mogelijke oorzaken en/of belemmeringen. Vanuit deze analyse wordt gezocht naar mogelijke maatregelen om de schoolbindingsaspecten te versterken. Daaruit zullen prioriteiten geselecteerd moeten worden, die in concrete besluiten moeten worden omgezet. Daarmee gaat het om drie etappes; beeldvorming, meningsvorming en besluitvorming.

Omdat het niet mogelijk is een ideaalmodel van te nemen maatregelen op te stellen gaat het hier om een traject dat per school / vestiging doorlopen kan worden om tot voor die school / vestiging geëigende maatregelen en prioriteiten te komen. De situatie per school of vestiging kan sterk verschillen. Daarom kan dit traject 'op maat' worden gemaakt voor elke school/vestiging. Het traject biedt een kader voor het op uw school te volgen traject, op grond van de keuzen die de betrokkenen samen maken.

Omdat het vaststellen van de schoolbinding van leerlingen en personeel niet vast te stellen valt in een eenvoudige ronde door de school, is het nodig voor dit aspect van (on)veiligheid een interactief proces in gang te zetten, waarbij een brede vertegenwoordiging van de school / vestiging wordt betrokken.

Omdat het onderwerp veiligheid en schoolbinding alle betrokkenen in de school aangaat is het van groot belang om leerlingen, personeelsleden en ouders bij het traject te betrekken. Wil de uitvoering van de maatregelen slagen, dan is een goede voedingsbodem onontbeerlijk. Ook de betrokkenheid van leerlingen van wie de schoolbinding problematisch is is hier belangrijk.

Om de voorwaarden te kunnen scheppen voor de uitvoering van dit traject, maar ook om straks de maatregelen uit te kunnen voeren is ook de betrokkenheid van de leiding in het traject van belang.

HET TRAJECT SCHOOLBINDING

Het traject in etappes en stappen:

Het traject schoolbinding bestaat uit drie etappes; beeldvorming, meningsvorming en besluitvorming. Elk van deze etappes bestaat uit een aantal stappen. De cijfers achter deze stappen verwijzen naar de betreffende kolom in de 'checklist' (instrument 4, pagina 11)

1) beeldvorming:

- * gegevens m.b.t. incidenten en schoolbinding uit ARBO-vragenlijst (1)
- * de vragenlijst en discussie in de panelgroep (1)
- * de vragenlijst aan leerlingen in twee klassen (1)
- * aanvullend documentonderzoek (1)

2) meningsvorming:

- * discussie in de panelgroep n.a.v. beeldvorming over sterke en zwakke punten in schoolbinding, relatie met incidenten, mogelijke oorzaken (1, 2 en 3)
- * top-tien van maatregelen / klasgesprek in twee klassen (4)
- * discussie in de panelgroep n.a.v. top-tien van maatregelen uit klasgesprek; eigen aanvullingen en bepalen van niveau's waarop uitvoering van maatregelen ter hand moet worden genomen (4)

3) besluitvorming:

- * prioriteiten formuleren in panelgroep (5)
- * terugkoppeling naar Management-team

Het traject wordt geïnitieerd en begeleid door een breed samengestelde werkgroep van betrokkenen bij de school; de panelgroep. Deze groep fungeert ook zelf als informatiebron en als discussiepanel voor het zoeken naar sterke/zwakke kanten, mogelijke oorzaken en maatregelen. De panelgroep stelt uiteindelijk de prioriteiten op en zorgt voor terugkoppeling naar de directie. Richtlijnen voor de werkwijze van de panelgroep worden gegeven in de 'wegwijzer panelgroep' (instrument 1, pagina 5).

In twee klassen wordt een korte vragenlijst afgenomen over het thema veiligheid en schoolbinding. (instrument 2, pagina 8). Hierbij worden twee klassen geselecteerd, die als min of meer 'problematisch' bekend staan wat betreft wanordelijk gedrag, verzuim, pestgedrag, enz.

Bij voorkeur worden hiervoor een eerste en een derde klas uitgekozen.

De panelgroep bepaalt wie de vragenlijst gaat afnemen. Het kan gunstig zijn dit door leerlingen uit de panelgroep te laten doen.

In tweede instantie wordt nog een klasgesprek gevoerd, mogelijkerwijs met behulp van een top-tien (instrument 3, pagina 10), over de belangrijkste maatregelen die nodig zijn om de schoolbinding te versterken en daarmee onveiligheid tegen te gaan.

DE INSTRUMENTEN:

1) *Wegwijzer panelgroep:*

Vanuit de vestigingsdirectie worden mensen voor deze panelgroep aangezocht. In deze panelgroep zitten leden van alle geledingen in de school. Daarbij gaat het om personen die vanwege hun activiteiten op school een sleutelpositie innemen met betrekking tot het thema veiligheid.

Ook is het van belang dat de continuïteit met het totale proces van Veiligheidszorg in de zorg wordt gewaarborgd. Leden van de schoolbrede werkgroep rond veiligheid zouden bij voorkeur deel moeten uitmaken van deze panelgroep.

Om goed te kunnen functioneren bestaat de groep uit maximaal 10 à 12 leden.

Suggesties voor een minimale samenstelling van de panelgroep:

- 1) 4 leerlingen;
 - bij voorkeur actieve leerlingen (bijvoorbeeld in Leerlingenraad of Medezeggenschapsraad)
 - bij voorkeur leerlingen uit de hogere klassen (eventueel geen eindexamenklassen)
- 2) 2 docenten;
 - bij voorkeur een ervaren en een beginnende leerkracht
 - bij voorkeur docenten die ieder een ander soort vak geven
 - bij voorkeur docenten die al aan de schoolbrede werkgroep voor veiligheid deelnamen
- 3) 1 onderwijs-ondersteunend personeelslid;
 - bij voorkeur een conciërge of beheerder, die vanwege zijn/haar functie met toezichtstaken is belast
- 4) 1 leerlingbegeleider;
 - bij voorkeur een personeelslid dat is belast met een taak op het gebied van leerlingbegeleiding, counselling, decanaat of vertrouwenspersoonschap
- 5) 1 ouder;
 - bij voorkeur een ouder die actief is op school, bijvoorbeeld in een Ouderraad of Medezeggenschapsraad
- 6) 1 directielid / vestigingsmanager;
 - bij voorkeur een manager / directeur op vestigingsniveau
 - bij voorkeur een directielid dat al aan de schoolbrede werkgroep voor veiligheid deelnam

Ook moet worden nagedacht over faciliteiten voor de deelnemers aan de panelgroep. Te denken valt aan: werkruimte, een budget, taakuren voor personeel en studie- of projectpunten voor de leerlingen.

Activiteiten van de panelgroep:

De panelgroep initieert en begeleidt het traject Veiligheid en Schoolbinding. Daartoe onderneemt de panelgroep minimaal de volgende activiteiten.

1) eerste gesprek:

- presentatie gegevens m.b.t. incidenten en schoolbinding uit ARBO-vragenlijst
- nadere informatie over schoolbinding in relatie tot (on)veiligheid
- nadere uitleg traject schoolbinding
- individuele invulling vragenlijst
- voorbereiding afnemen vragenlijst in twee klassen;
 - keuze maken voor twee 'problematische' klassen
 - keuze maken wie vragenlijst afneemt (bijvoorbeeld leerlingen uit de panelgroep of extern adviseur)
 - afspraken maken met klassen en docenten hierover
- bepalen wie de resultaten van de vragenlijsten vastlegt in een rapport, danwel invulling van kolom 1 van de checklist
- vaststellen wie aanvullende informatie m.b.t. schoolregels e.d. in schooldocumenten (bijvoorbeeld schoolwerkplan) opzoekt

2) tweede gesprek:

- bespreken van resultaten van de eerste etappe; beeldvorming (vragenlijst ARBO-dienst, vragenlijsten panel, twee klassen en documentonderzoek)
- bepalen van totalen per rubriek in de checklist; sterktes en zwaktes van de school op 7 rubrieken van schoolbindingsaspecten
- bespreken van mogelijke relaties van incidenten met schoolbindingsaspecten (kolom 2 van de checklist); hierbij kan de gelegenheidstheorie betrokken worden
- bespreken van mogelijke oorzaken voor zwakke schoolbindingsaspecten (kolom 3 van de checklist)
- voorbereiden van klasgesprek in dezelfde twee klassen over maatregelen om schoolbinding te versterken:
 - keuze maken wie klasgesprek begeleidt
 - klasgesprek voorbereiden vanuit incidenten op de school, n.a.v. gegevens uit ARBO-vragenlijst)
 - bepalen of top-tien voor maatregelen door leerlingen individueel wordt opgesteld of klassikaal
 - top-tien inrichten met maatregelen passend bij de school
 - afspraken maken met klassen en docenten hierover
 - afspreken wie resultaten klasgesprekken samenvat in rapport of invulling in kolom 4 van de checklist

3) derde gesprek:

- bespreken van maatregelen die in de twee klassen naar voren zijn gekomen (kolom 4 van de checklist)
- aanvullen met eigen ideeën van de panelgroep over maatregelen; deze worden uitgesplitst naar de aard van de te nemen maatregelen; beleidsmaatregelen, scholing/training, voorlichting, cultuuromslag (kolom 5 van de checklist)
- bepalen van prioriteiten in de te nemen maatregelen (kolom 6 van de checklist)
- afspreken wie en hoe de uitkomsten van het traject worden teruggekoppeld aan het Managementteam

- afspreken wie gaan toezien op de implementatie van de maatregelen

De panelgroep kan zelf bepalen welke activiteiten zij zelfstandig uitvoert en welke uitgevoerd / ondersteund worden door een extern adviseur van het Centrum voor Nascholing Amsterdam.

2) vragenlijst (on)veiligheid en schoolbinding;

Je hebt kortgeleden een vragenlijst gehad over de (on)veiligheid op school. Deze vragenlijst sluit daarbij aan. Nu gaat vooral over de mate waarin leerlingen zich verbonden voelen met de school, omdat dat in belangrijke mate aangeeft hoe veilig de school is voor iedereen die er leert en werkt.

Wij vragen je daarom de onderstaande vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Geef aan hoe sterk je het eens bent met de uitspraken hieronder. Doe dat door achter elke uitspraak het cijfer te omcirkelen onder de kolom van jouw keuze.

Voorbeeld:

Als jij vindt dat er niet naar leerlingen wordt geluisterd, omcirkel je bij die uitspraak de 1.

De betekenis van de cijfers is:

1 = helemaal niet

2 = een beetje

3 = matig

4 = goed

5 = heel goed

zwak ----- sterk

A. SCHOOLREGELS

* ik ken de schoolregels goed	1	2	3	4	5
* de schoolregels zijn bij mij in de klas besproken	1	2	3	4	5
* leerlingen kunnen de schoolregels meebepalen	1	2	3	4	5
* de regels worden consequent toegepast	1	2	3	4	5

B. INVLOED / VERANTWOORDELIJKHEID

* leerlingen hebben invloed op de schoolorganisatie	1	2	3	4	5
* leerlingen hebben verantwoordelijkheid in de schoolorganisatie	1	2	3	4	5
* er wordt naar leerlingen geluisterd	1	2	3	4	5
* leerlingen kunnen de gang van zaken in de klas meebepalen	1	2	3	4	5

C. LEERLINGBEGELEIDING

* als ik spijbel reageert de school daar altijd op	1	2	3	4	5
* als ik een probleem heb weet ik bij wie ik op school terecht kan	1	2	3	4	5
* toen ik een probleem had, werd ik op school goed geholpen	1	2	3	4	5
* als ik een klacht heb, weet ik bij wie ik terecht kan	1	2	3	4	5
* toen ik een klacht had, werd die goed opgelost	1	2	3	4	5

E. LEERPRESTATIES

* ik word op deze school gestimuleerd om goede schoolprestaties te leveren	1	2	3	4	5
* leren en studeren wordt hier belangrijk gevonden	1	2	3	4	5
* ik vind de toetsen en beoordelingen eerlijk	1	2	3	4	5
* je kunt hier ook presteren in andere dingen dan leren alleen	1	2	3	4	5
* ik krijg hier op school de kans dingen te doen die ik goed kan	1	2	3	4	5

F. DOCENTEN-OPTREDEN

* als ik iets goed doe krijg ik daar waardering voor	1	2	3	4	5
* er wordt op deze school weinig straf gegeven	1	2	3	4	5
* cijfers worden niet als strafmaatregel gebruikt	1	2	3	4	5
* docenten geven in hun optreden voorbeelden van positief gedrag	1	2	3	4	5
* docenten hebben hoge verwachtingen van alle leerlingen	1	2	3	4	5
* docenten laten hun gezag niet gelden buiten de school	1	2	3	4	5

G. ONGANGSVORMEN

* ik voel me thuis op deze school	1	2	3	4	5
* ik vind dat je hier op school mag zijn zoals je bent	1	2	3	4	5
* leerlingen en docenten hebben hier respect voor elkaar	1	2	3	4	5
* als er iets is kan daar altijd over gepraat worden	1	2	3	4	5
* bij conflicten kan er onderhandeld worden over een oplossing	1	2	3	4	5
* ouders worden hier sterk bij de school betrokken	1	2	3	4	5
* ik krijg hier veel ruimte voor eigen initiatieven / plannen	1	2	3	4	5
* in de klas is er rust en orde om goed te kunnen werken	1	2	3	4	5
* leerlingen zijn hier bereid om elkaar te helpen	1	2	3	4	5
* er worden hier leuke dingen georganiseerd buiten de lessen om	1	2	3	4	5

VAN HARTE BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING !!!!!

3) *Maatregelen top-tien;*

TOP-TIEN SCHOOLBINDING EN VEILIGHEID

Geef met de cijfers 1 t/m 10 in de eerste kolom aan welk onderwerp het belangrijkste is om aan te pakken in de school.

het belangrijkste is:	voorbeelden:	het moeilijkst zal zijn:
	leerlingen meer invloed geven in de gang van zaken op school	
	duidelijke regels over wat wel / niet mag op school	
	belang van leren wel benadrukken, maar zonder al te sterke prestatiedruk	
	meer ruimte voor persoonlijk contact en aandacht voor elkaar	
	een betere opvang bij leer- of persoonlijke problemen	
	meer orde, overzicht, duidelijkheid brengen in de school	
	meer luisteren naar wat leerlingen te zeggen hebben	
	leerlingen meer verantwoordelijkheid geven voor de gang van zaken op school	
	bij conflicten meer onderhandelen om tot een oplossing te komen die voor beide partijen acceptabel is	
	meer toezicht op de handhaving van schoolregels	

4) Checklist

Deze checklist is bedoeld om overzicht te kunnen houden over het gehele traject Schoolbinding en om de resultaten te kunnen samenvatten.

De checklist bestaat uit een uitgebreide reeks schoolbindingskenmerken, die zijn ondergebracht in zeven rubrieken:

- A) schoolregels
- B) invloed / verantwoordelijkheid
- C) leerlingbegeleiding
- D) personeelsbeleid
- E) leerprestaties
- F) docenten-optreden
- G) omgangsvormen

Deze zeven rubrieken zijn ook in de vragenlijst (instrument 2, pagina 8) terug te vinden. Deze rubrieken zijn afgeleid uit de bindingstheorie en vertaald naar de concrete schoolpraktijk.

In de 5 kolommen van de checklist worden de resultaten van het te doorlopen traject in kaart gebracht. Hieronder wordt per kolom aangegeven wat hierin wordt opgenomen.

kolom 1; schoolbindingskenmerken; zwak --- sterk

In deze kolom wordt de informatie die verzameld is met betrekking tot schoolbinding gescoord op een 5-puntsschaal, waaruit de sterkte of zwakte van die schoolbindingsaspecten op deze school/vestiging is af te lezen. Per rubriek wordt ook een totaalscore berekend, waarmee eenvoudig kan worden vastgesteld in welke aspecten de school/vestiging er sterk voor staat en waar de zwakke punten liggen.

Deze informatie kan voortkomen uit diverse bronnen. Dit wordt met een letter in de kolom 'dlpa' achter het betreffende kenmerk aangegeven:

- * documentonderzoek (d)
- * vragenlijst aan leerlingen van twee klassen (l)
- * vragenlijst en discussie in de panelgroep (p)
- * vragenlijst 'Veilig in school' Arbo-dienst GG&GD (a)

kolom 2; risico's

Om de directe lijn met (on)veiligheid vast te blijven houden wordt in deze kolom, waar mogelijk, gezocht naar samenhangen tussen de vastgestelde incidenten (ARBO-vragenlijst) en de schoolbindingskenmerken. Dit gebeurt in het tweede gesprek van de panelgroep.

kolom 3; oorzaken

In deze kolom worden mogelijke oorzaken voor onveiligheid als gevolg van zwakke schoolbindingsaspecten aangegeven, zoals die in de klasgesprekken en in de discussie in de panelgroep tijdens het tweede gesprek naar voren worden gebracht.

kolom 4; maatregelen

In deze kolom worden mogelijke maatregelen om de veiligheid te vergroten door een schoolbindingsaspect te versterken aangegeven, zoals deze in het klasgesprek en in het tweede en derde gesprek van de panel-groep naar voren komen.

De panelgroep zal deze maatregelen uitwerken naar vier niveau's van aanpak:

- 1) beleids- en/of organisatorische maatregelen (B)
- 2) scholing / training (S)
- 3) voorlichting (V)
- 4) cultuuromslag (C)

kolom 5; prioriteiten

In deze kolom wordt aangegeven welke aspecten van onveiligheid / schoolbinding de hoogste prioriteit verdienen op de korte, middellange en langere termijn. De beïnvloedbaarheid van de te verbeteren aspecten zal hierbij uiteraard een rol spelen. Dit wordt bepaald in het derde gesprek van de panel-groep en vervolgens voorgelegd aan het management-team.

Schoolbindingskenmerken:	dlpa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
A. SCHOOLREGELS:										
A1 er bestaat een klein aantal schoolregels								B		
A2 de schoolregels zijn duidelijk geformuleerd										
A3 leerlingen kennen de regels								S		
A4 de regels worden besproken in de klas										
A5 leerlingen kunnen de regels meebepalen								V		
A6 de regels zijn positief geformuleerd										
A7 de regels worden consequent toegepast								C		
A8 leerlingen worden niet van school gestuurd										
TOTAAL										
B. INVLOED / VERANTWOORDELIJKHEID										
B1 leerlingen hebben invloed op de schoolorganisatie								B		
B2 leerlingen hebben verantwoordelijkheid in de schoolorganisatie										
B3 leerlingen in de MR hebben voldoende zeggenschap										

Schoolbindingskenmerken:	dlpa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
B4 er wordt naar leerlingen geluisterd door de leiding								S		
B5 leerlingen zijn betrokken bij de aanpak van veiligheidsproblemen								V		
B6 leerlingen kunnen de gang van zaken in de klas meebepalen								C		
TOTAAL										
C. LEERLINGBEGELEIDING:										
C1 spijbelen wordt altijd geregistreerd								B		
C2 op spijbelen wordt altijd direct gereageerd										
C3 er zijn weinig tussenuren								S		
C4 leerlingen weten bij wie zij terecht kunnen met problemen										
C5 leerlingen worden goed geholpen bij problemen								V		
C6 leerlingen weten bij wie zij terecht kunnen met klachten										
C7 klachten van leerlingen worden goed opgelost								C		
C8 oudere leerlingen treden op als mentor voor jongere leerlingen										
TOTAAL										
D. PERSONEELSBELEID:										
D1 nieuwe/beginnende docenten worden goed begeleid								B		

Schoolbindingskenmerken:	dlpa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
D2 docenten worden gesteund door de leiding								S		
D3 iedereen kent de taken van het niet-docerend personeel								V		
D4 het werk van het niet-docerend personeel wordt gewaardeerd								C		
TOTAAL										
E. LEERPRESTATIES:										
E1 leerlingen worden gestimuleerd tot goede prestaties								B		
E2 leren/studeren wordt belangrijk gevonden										
E3 de toetsen/beoordelingen zijn eerlijk								S		
E4 de prestatiedruk is niet te hoog										
E5 ieder wordt op haar/zijn prestatieniveau beoordeeld										
E6 ook andere- dan leerprestaties worden gewaardeerd								V		
E7 alle leerlingen krijgen de kans iets te doen waar zij goed in zijn										
E8 alle leerlingen hebben kansen op positieve leerervaringen								C		
E9 er wordt systematisch gewerkt aan kwaliteitszorg										
TOTAAL										

Schoolbindingskenmerken:	dlpa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
F. DOCENTEN-OPTREDEN:										
F1 als lln. iets goed doen krijgen zij daar waardering voor								B		
F2 er wordt weinig straf gegeven										
F3 cijfers worden niet als strafmaatregel gebruikt										
F4 docenten en leiding belonen/straffen rechtvaardig								S		
F5 docenten geven positieve gedragsvoorbeelden										
F6 docenten hebben hoge verwachtingen van alle leerlingen										
F7 docenten (en overige personeelsleden) hebben toezichttaken								V		
F8 docenten laten hun gezag niet gelden buiten de school										
F9 docenten leggen verantwoording af over hun werk										
F10 docenten werken tamelijk autonoom								C		
F11 docenten praten openlijk met elkaar over lesproblemen										
TOTAAL										
G. ONGANGSVORMEN:										
G1 leerlingen voelen zich thuis op deze school								B		
G2 je mag hier zijn zoals je bent										

Schoolbindingskenmerken:	dipa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
G3 leerlingen en docenten hebben respect voor elkaar								B		
G4 leerlingen zijn bereid om elkaar te helpen								S		
G5 de sfeer op school is warm en vriendelijk										
G6 de leerlingen gaan graag naar school										
G7 de docenten gaan graag naar hun werk										
G8 het niet-docerend personeel gaat graag naar hun werk										
G9 er is voldoende persoonlijk contact										
G10 als er iets is kan daar altijd over gepraat worden										
G11 bij conflicten wordt er onderhandeld over een oplossing								V		
G12 leerlingen krijgen ruimte voor eigen initiatieven/plannen										
G13 er is genoeg rust en orde in de klas om goed te werken										
G14 de leerlingen zijn meestal gemotiveerd om te leren										
G15 de docenten vormen een hecht team										
G16 er worden veel buitenschoolse activiteiten georganiseerd										
G17 alle leerlingen doen mee aan buitenschoolse activiteiten										

Schoolbindingskenmerken:	dlpa	1 zwak --- sterk					2 risico's	3 oorzaken	4 maatregelen	5 prioriteiten
		1	2	3	4	5				
G18 de leerlingen waarderen de buitenschoolse activiteiten									C	
G19 ouders worden sterk bij de school betrokken										
G20 ouders hebben in de MR voldoende in te brengen										
G21 veel ouders zijn actief in de school										
TOTAAL										